

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ชื่อโครงการ : บริการวิชาการสังคม

ชื่อหลักสูตร : “ผู้ดูแลผู้สูงอายุ”

หน่วยงานรับผิดชอบหลักสูตร : คณะพยาบาลศาสตร์

1. หลักการและเหตุผล

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโลก ส่งผลให้หลายประเทศเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) รวมถึงประเทศไทยที่มีประชากรสูงอายุถึงร้อยละ 16 นับเป็นอันดับสองของอาเซียนรองจากประเทศสิงคโปร์ที่มีประชากรสูงอายุถึงร้อยละ 18 โดยในปี 2558 ประเทศไทยมีจำนวนประชากรรวม 65.1 ล้านคน แบ่งเป็นประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีจำนวนถึง 10.3 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 16 ของประชากรไทยทั้งหมด เป็นเพศชายจำนวน 4.6 ล้านคน และเพศหญิงจำนวน 5.7 ล้านคน และในปี 2564 ประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ ประชากรเกือบ 1 ใน 4 ของประเทศจะเป็นประชากรสูงอายุและปี พ.ศ. 2574 จะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด โดยจะมีประชากรสูงอายุมากถึงร้อยละ 28 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2558) รวมถึงการคาดประมาณประชากรของประเทศไทยระหว่างพ.ศ. 2553-2583 คาดการณ์ไว้ว่าสัดส่วนของประชากรวัยเด็ก (อายุน้อยกว่า 15 ปี) และวัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) มีแนวโน้มลดลงสวนทางกับสัดส่วนประชากรสูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2560 สัดส่วนประชากรวัยเด็กจะเท่ากับกับสัดส่วนของประชากรวัยสูงอายุ และหากเปรียบเทียบสัดส่วนของประชากรวัยทำงานต่อประชากรวัยสูงอายุจำนวน 1 คน ที่สะท้อนให้เห็นถึงสถานะการพึ่งพิง จากเดิมที่มีประชากรวัยทำงานจำนวน 45 คน คอยดูแลประชากรวัยสูงอายุ 1 คน อีกไม่เกิน 14 ปีข้างหน้า สัดส่วนดังกล่าวจะลดลงอย่างเห็นได้ชัด โดยจะมีประชากรวัยทำงานเพียง 2.5 คน ที่ดูแลประชากรวัยสูงอายุ 1 คน (คณะทำงานคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2588, 2555) และพบว่าผู้สูงอายุมีโรคเรื้อรังเพิ่มมากขึ้น โดยผู้สูงอายุเหล่านี้มีทั้งผู้สูงอายุที่ติดสังคม ผู้สูงอายุที่ติดบ้าน และ ผู้สูงอายุที่ติดเตียง ซึ่งผู้สูงอายุเหล่านี้จำเป็นต้องมีผู้ดูแล (Caregiver) เพิ่มมากขึ้น ด้วย สาเหตุและปัจจัยหลายอย่าง เช่น อายุยืนยาวขึ้น โรคสมองเสื่อมเพิ่มขึ้นตามอายุที่เพิ่ม จำนวนอุบัติเหตุเพิ่มขึ้นทำให้มีผู้พิการสูงขึ้น การเกิดอัมพฤกษ์และอัมพาตจากเบาหวาน ความดันโลหิตสูงที่เป็นมานาน โรคมะเร็งรวมถึงการเจ็บป่วยด้วยโรคทางจิต เป็นต้น

ผู้ดูแลซึ่งส่วนใหญ่เป็นสมาชิกในครอบครัว ญาติหรือแม่กระทั่งเพื่อน นับว่ามีบทบาทสำคัญอย่างมากในการดูแลผู้สูงอายุเหล่านี้ โดยเฉพาะขณะอยู่ที่บ้าน สุขภาพของผู้ดูแล (Caregiver's health) จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องตระหนักถึง เพราะหากผู้ดูแลเหล่านี้ไม่ได้รับการดูแลช่วยเหลือ จนเกิดความเหนื่อยล้าจากการดูแล (Caregiver burden) มากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ผู้ดูแลเกิดความเจ็บป่วยตามมา เช่น เครียดเรื้อรัง ซึมเศร้า ขาดการดูแลโรคประจำตัวของตนเอง เมื่อเวลาผ่านไปนานอาจสะสมจนเหนื่อยล้าเกินกำลังและไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุได้อีกต่อไป

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในปี 2563 และต่อเนื่องถึงปัจจุบัน คนไทยล้วนได้รับผลกระทบจากโรคโควิด-19 มากน้อยแตกต่างกันไป บุคคลที่ทำงานอยู่ในสถานที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อต้องหยุดงาน สูญเสียงานหรือรายได้ สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติออกรายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสหนึ่งปี 2563 ระบุว่าอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 1.03 มีผู้ว่างงานเกือบ 4 แสนคน และคาดว่าในปี 2563 มีแรงงานที่เสี่ยงถูกเลิกจ้าง 8.4 ล้านคน ขณะที่เด็กจบใหม่ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน 5.2 แสนคนอาจไม่มี

งานทำ และจากรายงานธนาคารโลก พบว่าการระบาดของโรคโควิด-19 กระทบธุรกิจไทย โดยเฉพาะในไตรมาสที่สองของปี 2563 โดยมีคนตกงานกระจายไปทั่ว และกระทบต่อครัวเรือนชนชั้นกลาง และครัวเรือนที่ยากจน มีข้อเสนอแนะให้พยายามเชื่อมโยงการให้เงินอุดหนุนไปกับการฝึกอบรม การให้คำแนะนำ และความสนับสนุนด้านอื่น ๆ ที่จะช่วยสร้างโอกาสในการหารายได้ ประกอบกับรัฐบาลมีนโยบายดำเนินมาตรการจูงใจเพื่อสร้างบุคลากรดูแลผู้สูงอายุ และส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานในอาชีพผู้ดูแลผู้สูงอายุ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศในปัจจุบัน และจะเป็นอาชีพที่เป็นที่ต้องการจำนวนมากขึ้นในอนาคตการช่วยเหลือให้ประชาชนมีความรู้ มีความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพต่างๆ จึงเป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญยิ่งในภาวะเศรษฐกิจเช่นนี้ การมีความรู้และทักษะการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ป่วยติดเตียงสามารถใช้ประกอบอาชีพ มีรายได้เพิ่มขึ้น โดยยังสามารถใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนของตนได้ เป็นการช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนและยกระดับศักยภาพชุมชนให้พึ่งพาตนเองได้

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เป็นสถาบันการศึกษาที่ได้รับการรับรองจากสภาการพยาบาล ได้เล็งเห็นความสำคัญของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ดังนั้นจึงได้ทำโครงการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นผู้ดูแลผู้สูงอายุ เพื่อพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและผู้ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน ให้มีความรู้ มีทักษะในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ และเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุและผู้ป่วยติดเตียงในชุมชน สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้รับ ไปดูแลบุคคลในครอบครัวและชุมชน และสามารถนำไปต่อยอดพัฒนาเป็นอาชีพได้ในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนาและยกระดับประชาชนผู้เข้าร่วมโครงการให้คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นทั้งกายใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม
- 2) เพื่อให้ผู้ดูแลมีความรู้ และมีทักษะในการดูแลผู้สูงอายุในชุมชน สามารถพัฒนาต่อยอดเป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพได้ในอนาคต
- 3) เพื่อส่งเสริมบทบาทอาสาสมัครสาธารณสุขในการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนที่มีปัญหาการช่วยเหลือตนเองได้รับการดูแลเบื้องต้น และพัฒนาศักยภาพการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในครอบครัวและชุมชน

3. กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน รุนละ 20-50 คน

4. คุณสมบัติของผู้เข้าอบรม

1. อายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ไม่จำกัดเพศ
2. สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)
3. มีสุขภาพแข็งแรง ไม่เป็นโรคร้ายแรงหรือโรคติดต่อร้ายแรง
4. มีบุคลิกลักษณะเหมาะสมในการเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ

5. ขอบเขตเนื้อหาการอบรม

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับผู้สูงอายุ การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ปัญหาสุขภาพจากโรคที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ และการดูแลเบื้องต้น บทบาทและจริยธรรมของผู้ดูแล การดูแลผู้สูงอายุ การประเมินภาวะสุขภาพ การปฐมพยาบาลเบื้องต้น และการส่งต่อ โดยแบ่งเป็น 3 module ได้แก่

Module ที่ 1 เป็นภาคทฤษฎี มี 3 รายวิชา ได้แก่ การดูแลผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดี, การดูแลผู้สูงอายุที่มีความเสื่อม และ การดูแลผู้สูงอายุที่มีโรค ไม่น้อยกว่า 45 ชั่วโมง

Module ที่ 2 ฝึกปฏิบัติในศูนย์สาธิตและการเรียนรู้ คณะพยาบาลศาสตร์ มี 2 รายวิชา ได้แก่ ฝึกปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดีและผู้สูงอายุที่มีความเสื่อม และ ฝึกปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุที่มีโรคเรื้อรัง ไม่น้อยกว่า 120 ชั่วโมง

Module ที่ 3 การปฏิบัติจริงในชุมชน ไม่น้อยกว่า 270 ชั่วโมง

6. วิธีการฝึกอบรม

ฝึกอบรมด้วยการบรรยายในห้องเรียน และออนไลน์ การฝึกปฏิบัติในศูนย์สาธิตและการเรียนรู้ และการฝึกปฏิบัติจริงในสถานพยาบาล ครอบครัว หรือ ในชุมชน

7. การวัดผลและการประเมินผล

ต้องผ่านการประเมินผลทั้ง 3 Module โดยสามารถเก็บสะสมชั่วโมงอบรมได้ไม่เกิน 4 เดือน

8. วิทยากร

- อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
- บุคลากรทางการแพทย์และการสาธารณสุข (วิทยากรพิเศษ)

9. สถานที่ฝึกอบรม

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

10. ระยะเวลารับสมัคร

ตั้งแต่งมภาพันธ์ 2564

11. ระยะเวลาการฝึกอบรม

3 เดือนต่อหลักสูตร

12. ค่าลงทะเบียน

2,000 บาท ต่อคนต่อหลักสูตร หรือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านสังกัดหน่วยงานตามเงื่อนไข

13. การติดต่อสอบถาม

รายละเอียดเพิ่มเติม สอบถามได้ที่

ดร.กนกพร ไพบูลย์สุจารีกุล

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

โทร 055-706555 ต่อ 1811

14. การรับรองผลการฝึกอบรม

วุฒิบัตรการฝึกอบรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และ อยู่ระหว่างดำเนินการขอวุฒิบัตร (วพร.) จากกรมพัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดกำแพงเพชร

15. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้สูงอายุในชุมชนมีสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
2. มีระบบการดูแลผู้สูงอายุในชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
3. มีการจ้างงานผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรม

16. ตารางฝึกอบรม (พอสังเขป)

เนื้อหา	จำนวนชั่วโมง	กิจกรรม
Module ที่ 1 การดูแลผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดี, การดูแลผู้สูงอายุที่มีความเสื่อม และ การดูแลผู้สูงอายุที่มีโรค	45 ชั่วโมง	- เรียนผ่านการบรรยายในห้องเรียนคณะพยาบาลศาสตร์ หรือ ฟังบรรยาย online - เอกสาร คู่มือ ประกอบการบรรยาย
Module ที่ 2 ฝึกปฏิบัติ ทักษะการดูแลด้วยอุปกรณ์เสมือนจริง	120 ชั่วโมง	- ฝึกทักษะด้วยการสาธิต และ สาธิตย้อนกลับ
Module ที่ 3 เก็บประสบการณ์การดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวหรือชุมชน	270 ชั่วโมง	- ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน ภายใต้การนิเทศติดตามของอาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์

ผู้เสนอโครงการ

ลงชื่อ.....

(อาจารย์ ดร.กนกพร ไพศาลสุจารีกุล)

ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

ผู้พิจารณาโครงการ

ลงชื่อ.....

(อาจารย์ ดร.นำพิชญ์ ธรรมธิเวศน์)

คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

ผู้เห็นชอบโครงการ

ลงชื่อ.....

(ผศ.ดร.ประภาพร นรมณีก)

รองอธิการบดี

ผู้อนุมัติโครงการ

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ วงษ์บุญมาก)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร